

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna peti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

97. številka

V Ljubljani, v soboto, dne 7. decembra 1907

Leto X.

Sodrugji in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Delavski žepni koledar za leto 1908 je ravno izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravništvu „Rdečega Prapora“, kamor se pošilja tudi denar.

Upravništvo.

Ljubljanski delavci!

Važne reči se gode v državnem zboru, od katerega ste pričakovali resnega dela za Vašo blaginjo. Upali ste, da bo skrb za ljudstvo prva naloga tega parlamenta. Pokazuje se pa, da ima večina poslancev mnogo skrbi zase, za ljudstvo pa komaj kako lep besedo. Ustanovila se je v tem državnem zboru, v katerem so takozvane svobodomiselnostne stranke v večini, vladna večina, v kateri komandirajo klerikalci. Izpolnila se je Beckova vlada tako, da ima klerikalen značaj in Gessmann pa Ebenhoch odločujeta o politiki te vlade. Veleposestniki starega parlamenta so skoraj popolnoma izginili v novem parlamentu, toda agrarne stranke opravljajo sedaj njih službo, branijo njih profite ter se s pomočjo klerikalcev in krščanskih socialcev upirajo vsakemu resnemu sredstvu zoper neznosno draginjo, ki tare delavno ljudstvo kakor mōra. Vsled slabotnosti meščanskih svobodomiselnih strank so pa postali klerikalci tako prevzetni, da napoveduje Lueger na „katoliškem shodu“ že klerikalno osvojitve vseučilišč.

Delavci!

To je položaj, ki Vam ne dovoli, da bi molčali. Vaš telesni in duševni kruh je v nevarnosti in nujno je potrebno, da povešate prevzetnim nasprotnikom svoje mnenje.

Zaraditega sklicuje ljubljanski politični odbor

Ljudski shod

ki bode

v nedeljo, dne 8. t. m. ob 9. uri dopoldne v steklenem salonu kazinske restavracije v Ljubljani.

DNEVNI RED:

Politični položaj in dogodki v parlamentu.

Sodrugji in somišljeniki! Delavci!

Pridite na ta shod polnoštevilno in točno. Skrbite za obilno udeležbo, da se zasliši s tega shoda mogočen protest proti političnim izkoriščevalcem Vaše bede. Naj oni, ki mislijo, da se lahko igrajo z Vašo potrpežljivostjo, izvedo, da se niso pomrli bojevnik, ki so znali kljub avstrijski reakciji priboriti si splošno volilno pravico. Pokažite, da se zavedate svoje politične enakopravnosti in da jo znate porabiti!

Sklicatelj.

Zoper klerikalizem.

Dogodki na letošnjem katoliškem shodu so znani. Ošabno dviga klerikalizem zoper svojo glavo; zdi se mu, da je prišel čas, ko bi lahko brez strahu in brez ozirav zatrl zadnje ostanke duševne svobode v itak skoraj popolnoma klerikalizirani Avstriji. Govori črnega princa Liechtensteina, nepremišljenega Luegerja in drugih petelinov so napovedovali boj vsej duševni svobodi. V meščanskih liberalnih krogih med Nemci, Čehi, Italijani — seveda ne med spečimi Slovenci! — je zbudil predrzni napad glasen odmev. Vseučilišni profesorji so na Dunaju, v Pragi in na drugih mestih glasno protestirali, vršili so so protestni shodi, v parlamentu se je pa interpeliralo, kaj ukrene vlada, da obvaruje svobodo znanosti.

Socialni demokratje so izpoznali, da take protestne akcije, ki ostanejo končno brez praktičnega učina, ne zadostujejo. Samo braniti se klerikalizmu, ki se zmeni za to toliko, kolikor za lanski sneg in ki se je ob obrambi liberalne buržoazije ves čas krepko razvijal in debelil, je premalo, ampak stopiti se mora črni mōri odločno nasproti in začeti boj z njo. Klerikalci hočejo osvojiti vseučilišča; pokazati se jim mora torej, da nima klerikalizem ničesar iskati na vseučiliščih.

Zato so vložili socialno-demokratski poslanci Pernerstorfer, Nēmec, Kunicki, Pittoni in Vitijk nujen predlog, ki zahteva, da se loči vseučilišča od bogoslovnih fakultet, ki niso nič drugega, kakor lemenati.

Utemeljen je ta važni predlog s sledečo motivacijo:

„Vera in znanost sta popolnoma drugo od drugega ločena področja. V svobodni deželi naj vlada brezpogojna svoboda vesti in neomejena svoboda znanosti in njenega nauka. V novejšem času, zlasti na zadnjem katoliškem shodu na Dunaju, se je pokazalo zopet stremljenje, ki meri za tem, da bi se spravilo vse šolstvo in prav posebno vseučilišča pod neomejeno nadvlado rimsko-katoliškega klerikalizma. To je spravilo ljudstvo vseh narodov in vseh slojev, ki ni panano od tega klerikalizma, v veliko razburjenost in kažejo se protestne izjave vsake vrste, ki se obračajo zoper vsakemu modernemu razvoju življenja sovražne tendence papističnega klerikalizma.“

Z mnogih strani, zlasti tudi z nujnim predlogom poslanca Masaryka in tovarišev, ki je že v državnem zboru, se poziva vlado, naj se zoperstavi nastalemu in naraščajočemu vznemirjenju svobodno mislečega prebivalstva s tem, da poda garancije proti prevzetnosti rimsko-katoliškega klerikalizma.

Tako uspešno garancijo zoper osvojitve vseučilišč od strani katoliškega klerikalizma vidijo podpisani samo v tem, da se reši državne univerze, ki imajo biti namenjene samo svobodni znanosti v nauku in raziskavanju, reši vseh njim in njih nalogam bistveno tujih uplivov. Najbolje se zgodi

to, če se z vseučilišč popolnoma odpravi teološke fakultete, katerih takozvani svobodni nauk je z vnaprej določenimi verskimi stavki tako zadržan, da je izgubil vsako pravico do naslova svobodne znanosti.

Podpisani torej predlagajo:

Državni zbor naj izvoli pritrčiti sledečemu zakonskemu načrtu:

Zakon z dne

§ 1. Teološke oddelke (fakultete) vseučilišč in samostalne teološke fakultete se odpravi.

§ 2. Teološka učilišča je smatrati za privatne učne zavode.

Postave in naredbe glede organizacije dosedanjih teoloških fakultet in teološkega študija ne veljajo zanje.

§ 3. Teološke doktorske stopnje se ne more več pridobiti. Določbe glede pridobivanja teološkega doktorata in glede priznanja inozemskih, zlasti na papeževskih vseučiliščih in kolegijih v Rimu pridobljenih doktorskih diplomov se razveljavi.

§ 5. Izvršbo tega zakona se nalaga ministru za bogočastje in nauk.

Glede poslovnega ravnanja se predlaga, naj se vzame ta predlog v zmislu § 42. takoj v razpravo in naj se ga odkaže naučnemu odseku.

Pokazalo se bo, koliko svobodomiselnosti je v državnem zboru.

Nihče ne more reči, da se stori cerkvi s tem kakšno krivico. Če hoče imeti nizke in visoke lemenate, jih ima lahko, kolikor hoče, ampak na svoje stroške, ne pa na državne. Da se odpravi teološki doktorat, je pa tudi popolnoma opravičeno; kajti doktorat je namenjen znanosti, ne pa transcendentalni spekulaciji. Če bi bilo opravičeno priznavati bogoslovcem doktorat, tedaj bi imeli ne le pisatelji, slikarji, kiparji in komponisti, ampak posebno kvalificirani delavci še več pravice zahtevati, naj se vpelje tudi zanje doktorski naslov.

Mednarodno delavsko varstvo.

Državnemu zboru je vlada dne 19. novembra predložila osnovo, ki jo pooblašča, da sme sklopiti mednarodne ugovore glede delavskega zavarovanja zoper nezgode. Načrt ima sledečo vsebino:

§ 1. Vlada je pooblaščen, sklepati z vladami takih držav, ki imajo obkrobovalne uredbe, enake domačemu zavarovanju zoper nezgode, ugovore za ureditev vzajemnosti na tem polju. Tedaj se lahko v slučaju vzajemnosti:

1. izključi dolžnost zavarovanja za delavce in podjetniške uradnike domačih podjetij, ki so deli inozemskega podjetja in se zavarovalno dolžnost lahko razširi na delavce in uradnike prometov v inozemstvu, ki so deli domačega podjetja;

2. uredi se lahko postopanje glede takih podjetij drugače, kakor zahtevajo določbe dotičnih domačih postav;

3. lahko se razveljavi določbe § 42, odstavek 1 zakona z dne 28. decembra 1887 (kapitalska odpravnina inozemskih, v inozemstvu živečih opravičencev) glede udov takih držav, ki priznavajo avstrijskim državljanom enake ugodnosti.

§ 2. Izvršba tega zakona, ki postane veljaven z dnevom razglasitve, se poveri mojemu ministru za notranje zadeve, dogovorno z mojimi prizadežnimi ministri.

Ta zakonski načrt se naslanja na podobne določbe nemškega zavarovalnega zakona in odgovarja francosko-italijanskemu ugovoru glede delavskega varstva. Vlada utemeljuje svojo osnovo s sledečimi argumenti:

Če ima kakšno podjetje promete v inozemstvu in v Avstriji, kar se često zgodi, je želeli, da so delavci na obeh straneh meje deležni zavarovanja v zmislu tostranskega ali onstranskega zakonodajstva, da se pa prepereči dvojno zavarovanje, ki je v stvari nepotrebno, industrijo pa obremenjuje. Ker se je čutilo na obeh straneh potrebo, da bi se uredile te razmere, je prišlo do pogajanja z Nemčijo, čegar uspeh je ta osnova. V takih obojestranskih prometih bodo torej lahko odtegnjeni avstrijskemu zavarovalnemu zakonu in obvelja zanje inozemski zakon, narobe se pa raztegne avstrijsko zavarovanje na delavce, ki mu sicer ne bi pripadali.

Poseben pomen ima pogodba za ravnanje inozemskih delavcev, ki imajo pravico do odškodnine. Po veljavnem zavarovalnem zakonu (§ 42) imajo zavarovalnice pravico, odpraviti v inozemstvu živčnega inozemca, za njegovo rentno pravico «s primernim kapitalskim zneskom, ki ga je določiti po razmerah». Ta kategorija opravičencev je v primeri z opravičenci, ki živijo v Avstriji, toliko na slabšem, ker se jim izplača glavnic tako tudi proti njih volji in tudi v manjšem znesku, kakor bi odgovarjalo rentam. Tako postopanje je napram domačim opravičencem po § 41. zakona o zavarovanju zoper nezgode izključeno.

Klerikalno časopisje.

Vse meščanske stranke znajo ceniti moč časopisja. Ker vedo, kakšen upliv imajo časniki danes v politiki in v gospodarstvu in kako velikanski dobiček imajo same od časopisja za svoje politiko, kar pomeni toliko kakor za svoje kupčije in za svoje dobičkarstvo, ga tudi podpirajo na vso moč. Pogledati je treba, kako debeli so meščanski časniki, čeprav je kaj malo berila v njih, kajti največ prostora zavzemajo inserati, ki so indirektna podpora kapitalističnih podjetij. Toda buržoazno in nazadnjaško časopisje se tudi drugih potov za pridobitev sredstev ne ženira. Kdo ne ve, kolikokrat so se nasprotniki rogali socialistom, kolikokrat so jih napadali in blatili, čes, da pobirajo doneske za svoje politično in strokovno življenje! Socialistom se ne odpirajo kapitalistične blagajne, delavci nimajo bogatih denarnih zavodov, zato je naravno, da zbirajo svoje vinarje in si tako vzdržujejo svoje organizacije in časopise.

Ali pa mislite, da delajo nasprotniki drugače?

Klerikalci, najbolj zagrizeni sovražniki vsake svobodne izobrazbe, vendar prav dobro vedo, da je časopisje moč. Klerikalci imajo denarja na kupe in ga bodo imeli, dokler jim bo ljudstvo slepo verjelo. Oni imajo v svojih vrstah bogate škofove, bogate samostane, bogate podjetnike in zasebnike. Prav lahko bi si torej z lastnimi sredstvi vzdrževali močno časopisje, tem lažje, ker agitirajo zanj na prižnici in v spovednici. Pa vendar jim to ne zadošča, temveč nabirajo se posebej denar za podporo svojega časopisja. To opravlja takozvani «Piusverein», o katerem poroča jezuit Kolb sledeče:

«Uspehi nabiranja so povsem odvisni od gibčnosti podružnic. Danes imamo 320 podružnic. Če odda vsaka 1000 kron na leto, imamo 320.000 kron. V dvajsetih mesecih je nabralo društvo, ki pusti polovico dohodkov podružnicam, toliko, da je uredilo svoje društveno pisarno, izdalo 170.000 društvenih knjižic, 350.000 letakov, 370.000 mesečnih poročil, pokrilo stroške za agitacijske shode, 40.000 kron dalo za tiskovni biro, listoma «Vaterland» in «Reichspost» položilo po 71.000 kron na mizo in 60.000 kron vložilo v rezervni sklad.»

Četudi so en del darovali bogatini, se je vendar nabralo 300.000 kron med reveži.

Tako delajo klerikalci, ki so bogati, za svoje časopisje.

Pač je čas, da bi se tudi delavci spomnili, kako nujno potrebno je močno časopisje zanje in da bi začeli v tem oziru posnemati klerikalce!

Strokovni pregled.

Mezdno gibanje rudarjev v Idriji.

Na zahtevo idrijskih rudarjev je c. kr. poljedelsko ministrstvo odgovorilo tako-le:

Idrijskim rudarjem se zboljša sedanje stanje nastopno:

1. Akordno delo se zviša povsod za 15%.

2. Prestopanje v višje razrede in stopnje se uredi tako, da bo od sedaj zanaprej vsak uslužbenec pri c. kr. montanskem rudniku prišel po 35 letih v I. a razred pri avtomatičnem prestopanju. (Plača I. a na herensihit znaša za osemurno delo: 2 K 40 in 56 vin. doklade = 2 K 96 h.)

Ta odredba pomeni 12% zvišanje pri vsakem posameznem delavcu.

Dosedaj veljavne določbe za prestopanje se črtajo iz plačilnega pravilnika in se nadomeste s sledečim dodatkom:

Prestopanje iz nižje stopinje v višjo in iz nižjega razreda v višji, se bo vršilo, ozirajoč se na zmožnost in službena leta po odredbi c. kr. direkcije; slednji uslužbenec pa mora v višjo stopinjo ali višji razred za gotovo prestopiti po nastopnem pravilniku:

razred	normalna sihta plača na 8 ur	za rudarje in druge uslužbence po skontani službeni dobi:	za profesionaliste
v Ia	K 2.40	35 let	28 let
v Ib	> 2.20	30 >	23 >
v IIa	> 2.—	25 >	18 >
v IIb	> 1.80	20 >	14 >
v IIIa	> 1.60	15 >	10 >
v IIIb	> 1.40	10 >	6 >
v IVa	> 1.20	5 >	2 >
v IVb	> 1.—	— >	— >

(Vsakdo dobi še doklade, in sicer: mesečno za neozenjene vrednost 9 kron, za oženjene vrednost 17 kron. Za one, ki so bili sprejeti v delo pred 1902 ostanejo naturalne doklade, za poznejše vsprejete pa gotovinske doklade.)

Za posebno zmožne rokodelce je dovoljeno c. kr. rudniški direkciji, da jim da še večjo plačo, oziraje se na mezdn normal.

Na novo vsprejetim delavcem pa se bo odmerila plača onega razreda, v kateri bo dotičnik po starosti in zmožnosti pripadal.

Akordno zvišanje ter nova razdelitev v razrede in stopinje stopi v veljavo že 1. dec. tek. leta.

* * *

Taš je odgovor c. kr. poljedelskega ministrstva.

Akordse je torej na sploh zboljšal za 15%. — Na herensihit (za osemurno dnevno delo) pa se je zboljšalo — tistim rudarjem, ki so že 35 let pri rudniku za 80 vin. na osemurni siht, — tistim, ki so že 30 let pri rudniku za 60 vin. na osemurni siht, — tistim, ki so že 25 let pri rudniku, za 40 vin. na osemurni siht — tistim, ki so že 20 let pri rudniku tudi za 40 vin., tistim, ki so že 15 let pri rudniku, pa le za 20 vin. na osemur, in tistim, ki so 10 let pri rudniku, tudi le za 20 vin.

Shod rudarjev, 4. t. m., vršeč se v pivarni pri «Črnem orlu», je oa predlog sohr. A. Kristana odkazal odgovor c. kr. poljedelskega ministrstva mezdnemu komiteju, ki naj o njem sklepa ter predloži svoje sklepe rudarskemu shodu, ki bo v nedeljo, 8. tek, m. v Barbara — čakalnicol dopoldne.

Politični odsevi.

Vse politično zanimanje zadnjega tedna je navezano na državnozbornsko razpravo o Masarykovemu nujnem predlogu. Debata, ki jo ima sedaj zbornica, je tako velikega pomena, da je težko pregledati in presoditi vse posledice, ki jih bo imela. Z elementarno močjo je trčilo dvoje svetovnih nazorov drugo ob drugo. Na eni strani cerkveni dogma, na drugi duševna svoboda. Vse politične kombinacije dosedanjega «dela» izza volitev lahko izginejo, kakor rosa v solnčni toploti, vse nenaravne zveze lahko popokajo in če se sme političnim znamenjem v Avstriji le še kaj zaupati, tedaj je gotovo, da bo potisnjena vsa politika bližnje bodočnosti v povsem drugo smer, kakor so mislili oni, ki so si tako prijetno postlali pri jasliah.

Eno dejstvo je že gotovo: Krščanski socialci, ki so še pred par dnevi triumfirali, so doživeli strahovit poraz.

Iz peterih žil se napenjajo, da bi ga zakrili, a njih trud se ne more posrečiti. Državni zbor je sprejel nujnost Masarykovega predloga soglasno, to se pravi: Tudi krščanski socialci so glasovali zanj. A samo en razlog jih je napolnil, da so udarili sami sebe tako po zobeh: Če bi bili glasovali zoper predlog, bi bili ostali v manjšini, nujnost bi bila sprejeta zoper njih glasove in to bi bil poraz, ki ne bi bil mogel ostati brez dalekosežnih posledic. Tak je položaj sedanje krščansko-socialne stranke, da se mora bati te resnice. Ostati v manjšini, še nikdar ni škodovalo

opozicionalni stranki, za krščanske socialce sedaj pa je smrtno nevarno!

Toda logično je. Krščanska socialna stranka je postala vladna, seveda samo vsled nenaravne zveze s strankami, katerim je v dnu svoje duše, po svoji naravi in po svojem bistvu nasprotna. Postala je vladna, in dobila je svoje zastopnike v kabinetu, kjer jo reprezentirata Geßmann in Ebenhoch. Še več! Ti dve imeni sta bili pečat, ki je pritisnjen Beckovi vladi na čelo. A nenkrat se pokaže, da je taka vladna koalicija nemogoča. Lahko se jo skuje za potrebo trenutka, za nagodbo, za proračun. Lahko se naslika socialno-demokracijo kot parklja, ki našene vse, kar ni socialističnega, v en kot. Toda še so vprašanja v tej državi, življenska vprašanja, ki se jih ne more pokriti s prstjo, temveč, ki silijo na dan z elementarno močjo — in v teh vprašanjih vlada ni edina. Ali je mogoče misliti, da bi ostala Geßmann in Ebenhoch glede duševne svobode na enakem stališču, kakor Masaryk in Pernerstorfer?

Če bi bili krščanski socialci pošteni in dosledni, bi bili morali glasovati zoper nujnost Masarykovega predloga. Toda kaj naj bi tedaj počela njiju ministra Ebenhoch in Geßmann? Ali naj bi se postavila v nasprotje z drugimi člani vlade in z večino parlamenta, pa demisionirala? Ali naj bi ostala ministra, pa se postavila v nasprotje z lastno stranko? V obeh slučajih bi bila klofuta za krščanske socialce tako glasna, da ne bi mogli nikomur dopovedati: «Pobožali so nas.» In iz te za «krščanske» res hude dileme so našli izhod, da so glasovali za nujnost predloga, ki ga sovražijo v dnu svojega srca. Toda če je odločitev odložena — ali je s tem odstranjena...?

Domobranski minister fml. Latscher je, kakor se je pričakovalo, odstopil. Namesto njega je imenovan Georgi, ki ga je zadnji čas zastopal v parlamentu. Padec domobranskega ministra je, kakor znano, uspeh socialnih demokratov. Pričakovati je, da se s to osebno izpremembo vsaj nekoliko izpremeni zistem razmerja med vojnimi oblastmi in civilnim prebivalstvom.

Za Primorje in južno Tirolsko hoče vlada kaj storiti. Ustanovila se je na predlog ministrskega predsednika komisija, sestavljena iz vseh prizadetih ministrstev, ki naj izdela program za obsirno akcijo. Potem bodo povabljene osebe, ki poznajo razmere, zlasti izvoljeni poslanci, da se sliši njih mnenje. Bilo bi lepo, da bi se država res nekoliko pobrigala za te doslej zanemarjene kraje; ampak ravno sedaj, ko rabi gospod Beck glasove za svojo nagodbo, se sliši to vest, ki ne pove nobenih posameznosti, kakor reklamo za vlado.

Na Gališkem je viharo zaradi protipoljskih načrtov v Nemčiji. V nedeljo je bil v Lvovu velik shod, na katerem so govrniki vseh strank (za sociaste je govoril poslanec sohr. Hudec) protestirali proti brutalnemu zatiranju pruskih Poljakov. Shoda se je udeležilo nad 10.000 ljudi. Po shodu so bile velike demonstracije pred hotelom, v katerem je stanoval nemški konzul. Od hišnih posestnikov zahtevajo, da nobeden ne sprejme nemškega konzula v stanovanje.

Za ločitev teoloških fakultet od vseučilišč so vložili socialni demokratje nujen predlog v državnem zboru. Na vrsto pride seveda šele, ko bodo rešeni že prej vloženi predlogi. To bo priložnost, da se bo izpoznalo svobodomiselnost svobodomislecev. Gospoda Hribarja opozarjamo na ta predlog in mu svetujemo, naj poskrbi, da ne bo «nujno zadržan», kadar bo razprava in glasovanje. Če ga ne bo pri glasovanju, tedaj nam nikdar več ne utaji, da je kapituliral pred klerikalizmom.

Češki radikalci in nekateri Rusini so vložili 37 nujnih predlogov. Hoteli so z njimi uprizoriti obstrukcijo zoper nagodbo, a prišli so prepozno kajti vladne stranke so že vložile nagodbo in proračunski provizorij kot nujna predloga.

Tretja ruska дума, izvoljena na podlagi skrajno reakcionarnega in profiustavnega volilnega reda, je dobila, kakor je bilo pričakovati, vladi prijazno večino. Vendar pa še ta krotka večina ni tako brez hrbtenice, kakor bi rad Stoljipin. Duma je sklenila, poslati carju «adreso», o kateri se je zadnji čas razpravljalo. Skrajna desnica se je trudila na vso moč, da bi adresa priznala carjevo avtokracijo, vendar pa ni mogla doseči tega. Večji del oktohistov se je postavil na stališče, da je izza manifesta od 30. oktobra 1905 Rusija konstitucionalna država in da car ne more izvrševati zakonodajne oblasti brez dume. To je bilo tudi izrečeno v načrtu adrese, ki je bil sprejet z 212 proti 146 glasom skrajne desnice. Socialni demokratje so zahtevali, naj izreče adresa protest zoper zakon z dne 16. junja. Ker je večina odklonila ta predlog, se socialisti niso udeležili glasovanja, ravno tako ne Poljaki.

Iz stranke.

Istrska deželna konferenca. V nedeljo, 22. decembra t. l., bode v Pulju prva konferenca istrskih slovanskih socialnih demokratov, za katere je predložen sledeči dnevni red:

1. Poročilo sklicateljev in volitev predsedništva.
2. Politični in gospodarski položaj v Istri in socialno-demokratska stranka.
3. Organizacija in taktika.

4. Tiskovni sklad za Istro.
 5. Volitev deželne političnega odbora.
 6. Slučajnosti.
- Konferenca se začne ob 10. dopoldne.

Zaupniki in organizacije dobe vabila pravočasno.
Za sklicateljce:

Josip Petejan. Vilim Haramina.

Zavarovalni odsek je imel seje dne 25. in 26. novembra in je razpravljala o programu za preosnovno in izpolnitel delavskega zavarovanja. Odsek je sprejel v tej zadevi več resolucij.

Umetnost in književnost.

Žepni koledar za slovenske delavce je izšel v založbi «Naših Zapiskov». Cena v platno vezanega 80 vin., po pošti 10 vin. več. Koledar je prav lepo urejen in čedno spremljen. Vsebinsko, zelo praktična, je sledeča: Socialno-demokratski poslanci. — Koledar. — Množilna razpredelnica. — Kolkovne lestvice. — Prostor za beleške. — Poštni in brzojavni tarif. — Sedeži strokovnih organizacij. — Država in ustava. — Stranka in strokovne organizacije v Avstriji. — Pesem rudarja. — Kako se je treba varovati legarja. — Kaj nočemo in kaj hočemo. — Strokovne organizacije. — Ceniki, mere i. t. d. — Svobodna šola in ločitev zakona. — Iskrice. — Za prometne uslužbenke obsega koledar še poglavje o železniški zavarovalnici proti nezgodam. — O tekstu se zmenimo še v prihodnji številki.

Shodi.

Rudarski shod v Idriji bo v nedeljo, 8. t. m., ob 9. uri zjutraj v Barbara čakalnici z dnevnim redom: «Odgovor na rudarske zahteve.» — Nihče ne manjkaj!

Zagorje ob Savi. V nedeljo, 8. t. m., ob 3. popoldne je tukaj ljudski shod. Dnevni red: Draginja in klerikalizem. Sodrugi, pridite vsi!

Spodnja Šiška. V torek, dne 10. decembra t. l. bo v gostilni g. Celarca ob 7. zvečer ljudski shod s sledetimi dnevnimi redom: **Kaj dela državni zbor v času trajno naraščajoče druginje?**

Sodrugi! Zelezničarji! Delavci! Udeležite se shoda. Pridite vsi, ki ste prosti, z ženami. Vaše upanje, da sklene državni zbor sredstva zoper grozno druginjo se — hvala klerikalcem! — ni izpolnilo. Pridite, da izpregovorimo resno besedo o tem čudnem «ljudskem prijateljstvu».

Gornja Vrtojba. V veliki dvorani gostilne gospoda Hinka Batističa se je vršil v nedeljo, dne 1. decembra t. l., shod jugoslov. soc.-dem. stranke, ki ga je sklicala tuk. politična organizacija z dnevnim redom: «organizacija». Dvorana je bila natlačena do zadnjega kotička. Poročal je sod. Ivan Regent iz Trsta, ki je najprvo omenil, da bi bil najprimernejši dnevi red za današnji shod protest proti vedno naraščajočemu podraževanju živil in proti onim neljudskim državnim poslancem, oziroma neljudskim pol. strankam, ki so glasovali proti nujnosti predloga socialističnih poslancev zoper druginjo in s tem izdali najvitalnejše potrebe avstrijskega ljudstva za ceno par ministrskih stolčkov, ali pa da si zagotovi naklonjenost sedanje protiljudske vlade. Protestirati moramo energično proti vsem onim poslancem, in proti onim političnim strankam — katerim pripada tudi državni poslanec goriske okolice — ki izrabljajo nevednost svojih volilcev v egoistične namene malega števila avstrijskih veleposestnikov. Na to je pojasnjeval, kako da se lahko gode enake stvari, kakor zadnje glasovanje v parlamentu, ravno vsled pomanjkanja mogočne strokovne, politične in zadružne organizacije delavstva. Pojasnil je namen in pomen dotičnih organizacij; raztolmačil, zakaj morajo biti delavci mednarodno združeni, ako se hočejo uspešno bojevati proti mednarodno združenemu kapitalizmu, ter pozval končno vse navzoče delavce, naj tudi oni vstopijo vsi v strokovno in politično organizacijo, v katerih si bodo zagotovili moč, ki je ne bo mogoče premagati. — Za besedo sta se oglasila tudi gospoda Josip Fabčić in Medvešček, ki sta sicer odobravalna idejo socializma, toda «jugoslov. soc. stranka ne dela nič za narod, je protinarodna in jo je treba ali izpreobrniti ali pa jo spoditi s slovenskih tal.» Odgovarjal jima je ob burnem ploskanju in odobravanju tudi nesocialističnih poslušalcev sodr. Regent, ki jim je dokazal, da je jugoslov. soc. dem. stranka storila za obstanek in razvoj slov. naroda mnogo več nego vse dosedanje takozvane narodne stranke, ki znajo samo govoriti o narodu, ne pa delati za narod. Po kratkih besedah je na to predsednik zaključil shod, na kar so navzoči delavci zapeli socialistično himno. Tako so imeli sodrugi v Vrtojbi svoj socialistični dan.

Društvene vesti.

V Idrijo. V soboto, 7. nov., zvečer ob 9. uri bo predaval v veliki dvorani «Narodne čitalnice» v Idriji urednik «Svobodne Misli» Lenart Lotric «o svobodni misli in demokraciji»; v nedeljo popoldne ob 3. uri bo predaval v Idriji Josip Fabčić «o mrtvi roki».

Delavsko izobraževalno društvo v Pulju je privredilo pretečenega tedna dvojico predavanj, ki sta

siljajno uspeli. Udeležba je bila prav velika in poslušalci so z zanimanjem sledili govorniku, ki je poučno razpravljala o «svobodni misli». Lepi uspeh teh predavanj najbolje dokazuje, kako napačno mnenje imajo narodnjaki o ljudstvu. Eden njihovih voditeljev nam je namreč dejal, da je naš narod preneumen, da bi poslušal taka predavanja. Je pa pač tako, da bi ga narodnjaki radi imeli tako neumnega.

Domače stvari.

Liberalne stranke na Kranjskem ni več. Ni se razšla, ni je kuga pomorila, njena zunanja organizacija še ekzistira kakor prej, ampak njen liberalizem je definitivno pokopan. Lahko se še imenuje «napredno», «svobodomiselnno» ali kakor se hoče, toda to ostane le še ime brez vsebine in brez zmisla. Njen izvrševalni odbor je poslancu Hribarju te dni izrekel zahvalo in popolno zaupanje. Odkar je Hribar v državnem zboru, se ni zgodilo nič tako izredno pomembnega, kar bi nalagalo izvrševalnemu odboru «narodno-napredne», razpravljati o zaupanju do svojega poslanca, izvzemesi njegov vstop v jugoslovanski klub s pismeno garancijo, da sprejme «krščansko-demokratsko» podlago in njegovo stališče napram nagodbi. Če mu je torej izvrševalni odbor brez vsake vidne potrebe izrekel zahvalo in zaupanje, je hotel ostentativno pokazati, da se strinja z njegovim «krščanskim demokratizmom», torej da se odreka liberalizmu. Glede nagodbenega vprašanja pa pač nihče ne ve natančno, čemu to, izvrševalni odbor zaupa in kaj hvali, kajti javnost do današnjega dneva sploh ne ve, kakšno stališče zavzema Hribar v tej stvari. Njegov klub je sklenil, glasovati proti nagodbi; Hribar je molčal o tem sklepu, ko je stal pred svojimi volilci. Tavčar je trdil, ključ vse grome in strele, da mora vsak Slovenec glasovati za nagodbo; Hribar je molčal. Časopisje poroča, da Hribarjeva jugoslovanska zveza kljub svojemu sklepu še ne ve, kako bo glasovala; Hribar molči. Za ta molk mu pa izreka klub njegove stranke zaupanje. Otroci bi bili, ako bi nas to presenetilo. Ampak zapomniti si je treba. Kajti kolikor koli so liberalci danes osabni, prišel bo zopet čas, ko bodo iskali pomoči pri socialističnih demokratih. Takrat se bo treba spomniti, da ni absolutno ničesar, kar bi moglo vzbuditi le trohico simpatije za naše liberalce. Sami so uničili vse, prav vse, kar bi moglo vsaj izdaleč setkati kakšno vez med njimi in med nami. Skupnih gospodarskih interesov ni. Edino, kar bi bilo ostalo, bi bile skupne kulturne ideje. A tudi to so liberalci podrli. Doselej je bilo še mogoče misliti, da je Hribar sam zabredel v «krščanski demokratizem», da je le sam hrvaškim popom pismeno obljubil, da ne bo nikoli glasoval za svobodno šolo, za reformo zakona, za popolno svobodo vesti, kaj še ločitev cerkve od države. Sedaj mu je najvišja instanca njegove stranke demonstrativno izrekla zaupanje, tudi ona je torej zavrgla protiklerikalno kulturno delo in tako je jasno vse. Slovenski liberalizem je bil, a ni ga več. Hribar ga je pokopal. Requiescat in pace!

Bele vrane bi se lahko imenovalo poslanca Štreklja in Robleka. Bila sta edina Slovenca, ki sta glasovala za nujnost socialno-demokratskih predlogov zoper druginjo. Štreklj se je pač menda spomnil, da je bil izvoljen s socialno-demokratskimi glasovi, Roblek pa že menda tudi ve, da ga je volilo več revežev, kakor pa bogatinov. Kmetje na Krasu in na Štajerskem bodo že razumeli, da bi jim bilo tudi treba malo več kruha in zaščite pred veleposestvom. Kaj je neki imel Hribar tako nujnega, da ga ni bilo pri glasovanju? Morda misli, da ljubljanski volilci ne čutijo druginje. Naj mu vendar izrečejo še eno zaupnico!

Odvetniški in notarski uradniki na Kranjskem so te dni na številno obiskanem shodu sklenili, izstopiti iz celjskega društva, pa ustanoviti lastno «Društvo odvetniških in notarskih uradnikov na Kranjskem» s sedežem v Ljubljani. Osem udov je izvoljenih v pripravljalni odbor, ki ima v kratkem sklicati ustanovni zbor.

Strašno težko delo ima zares poslanec Ivan Hribar! V sredo je bil z ženinim Ribateem pri naučenem ministru Marchetu, pripravljati mu, naj ministrstvo kaj kupi iz slovenske umetniške razstave v Trstu. In dosegel je velikanski uspeh: Minister je povedal, — da je že sklenjeno, da se nakupi nekatere slike. Seveda je to sedaj Hribarjeva zaslug! Ampak junak, ki se od dne do dne bolj razvija v čisto navadnega demagoga, je moral vedeti, da je njegovo romanje popolnoma nepotrebno, kajti že osem dni poprej so poročali časopisi, da si je po nalogu ministrstva gospod Fabiani ogledal razstavo in izbral nekatere umetnine za nakup. Hribarjeva vsiljivost je res že neokusna smešna.

Kaj imajo učitelji pričakovati od klerikalcev, jim lahko povedo njih tirolski tovariši. Pred kratkim so imeli v Sterzingu shod, katerega se je udeležilo okrog 600 učiteljev; večino so imeli klerikalni šolniki, vendar so bile vse protestne resolucije zoper klerikalizem v šoli soglasno sprejete. Neki klerikalni tovariš je poročal, da mora 18 odstotkov tirolskih učiteljev opravljati delo gospodarja, 9 odstotkov jih mora vsako jutro pomesti cesto od župnije do cerkve, tudi če je

s neg, 13 odstotkov jih zanemarja šolske službe zaradi cerkvenih opravkov. Skoraj vsi tirolski učitelji so obenem mežnarji in dobe zato 180 kron na leto... Klerikalni učitelj je dejal: «Učitelj-mežnar ni le župnikov in kaplanov (najbrže tudi kuharičin) hlapec, ampak vsak kmet, vsaka tercijska si lasti pravico, da sme učitelja nadzirati in grajati.» — Lepa kulturna slika!

Umrl je v Zagorju ob Savi dne 24. m. m. sodrug Franjo Zmrzla k. Rajni sodrug je bil dolgoleten član rudarskega strokovnega društva v Trbovljah.

Za vojaške begunce je stopil z dne 2. decembra ob priliki šestdesetletnice cesarjevega vladanja pomiloščenje v veljavo, ki omogoči onim, ki so odtegnili naboru ali pa vojaški službi, da se vrnejo brez kazni v domovino. Naredba o tej amnestiji obsega v glavnem sledeče: 1. Vsem, ki so v kazenskem zaporu zaradi prve dezercije ali pa, ker niso slušali poklica na vojaško službo, se z dnem 2. decembra odpusti ostanek kazni. 2. Vsem, ki so zaradi takega kaznjivega dejanja v preiskavi ali v kazenskem progono, ali pa ki imajo pričakovati preiskavo ali kazen, se odpušča daljno preiskavo in kazen, pod pogojem, da se najkasneje do 1. decembra 1909 oglasijo pri inozemski politični ali vojaški oblasti. 3. Onim, ki imajo zaradi dezercije po obsodbi podaljšano vojaško službo, se odpušča podaljšanje od 2. decembra 1907. 4. Ta odpust ne velja za zapeljavanje na dezercijo. 5. Oni, ki so bili že izbrisani kot dezertjerji takrat, ko se oglasijo za amnestijo, izgube šaržo, če so jo imeli. 6. Onim, ki so pomiloščeni v zmyslu točke 1 ali 2, se vračuna čas, ki so ga prebili kot dezertjerji, v službeno dobo; zamujeno prezenčno službo in osemtedensko vojaško izobrazbo imajo prebiti v skupni službeni dobi; zamujenih orožnih vaj ni treba nadomestiti. 7. Kdor je preganjan zaradi dezercije in še zaradi kakšnega drugega kaznjivega dejanja, je za to odgovoren, za dezercijo je pa lahko pomiloščen. Izvzeti so pa iz pomiloščenja oni, ki so zaradi begunstva in še drugih dejanj že obsojeni. Za te in za one, ki so prvokrat dezertirali iz prezenčne ali pa iz izjemne aktivne službe, se v ozira vrednih slučajih lahko vloži posebne milostne predloge. — Vojno ministrstvo je odredilo, da se vse, za katere velja to pomiloščenje, izpusti dne 2. decembra iz zapora in da se ustavi vse preiskave. Zaradi pomiloščenja se je oglasiti pri vojaški ali pa pri politični oblasti prve instance. Prijavo se potrdi v vojaški knjižnici ali na kakšnem drugem osebno dokumentu. Osebe, ki naznanijo že v tujini, da se mislijo vrniti, dobe pri inozemskem zastopstvu (konzulat, poslaništvo) legitimacijske dokumente, na katerih se jim doma potrdi pomiloščenje. Pomiloščeni ostanejo v neaktivnem stanju, dobe pa nalogo, da morajo strogo izpolnjevati dolžnosti glede zglasevanja.

Dopisi.

Gorica. (Moderni branitelji morale.) Prav take si predstavlja človek tuk. in tržaške narodnjake, če čita neslane dopise, ki jih nekaj časa sem priobčujeta unisono gospici «Soča» in «Edinost». Znano je namreč, da delata ta dva časnika reklamo na akord za razne društvene zabave, v prvi vrsti za plese, ki jih opisujeta potem kot navdušene manifestacije slovenskega življa. Taki-le plesi neštevlnih narodnih društev so v resnici navadno nedolžne društvene zabave, ki pa imajo z narodom in narodnim delom ravno toliko opraviti, kolikor luna z lepim poletnim dnevom. Ker pa so pričela tudi naša društva prirejati domače zabave, in sicer ne v brezpomembne namene, temveč v svrhu ustanovitve ljudskih knjižnic, so postale za narodnjake te zabave namah nemoralne. Na njih «se kvari mladina, goji protinarodno agitacijo» in bog sam ve, kaj še prinese hudega temu ubogemu slovenskemu narodu. Za tako nevarno so smatrali tudi domačo zabavo s plesom, ki so jo priredili sodrugi v Vrtojbi in katere čisti dobiček je bil razdeljen v ustanovni sklad javne ljudske knjižnice — od katere bodo uživali vsi tamošnji prebivalci koristi — v podporni bolniški sklad in za društvene potrebe. Dobro bi bilo, da bi si šli gospodje ogledat račune in se prepričali. Kar se tiče prepevanja ital. pesmi, naj se narodnjaska glasila blagovoljno obrnejo do narodnih mladeničev, ki se, kakor posebno nekateri v Podgori, celo sramujejo javno govoriti slovenski jezik. Toda te moderne Sv. Alojzije bodo pustili naši sodrugi razpravljati o morali še nadalje in prirejevali bodo odslej sami svoje domače zabave, snovali pevske zборе, društva, javne ljudske knjižnice in to ne samo — kakor bi rekli narodnjaki — proti slovenskemu narodu. Saj imate jezik, gospodje rabite ga tudi vi po svoje.

Podgora. Resnici na ljubo moramo omeniti, da niso bili tamburaši, kakor smo pomotoma objavili — ki so pretepli nekega povabljenega delavca, pač pa da je storil to član narodnega pevskega društva — katerega imena ne priobčimo iz taktnosti — v družbi nekaterih tovarišev. Delavec, ki so ga tako surovo napadli, se pa imenuje Josip Bizjak. Toliko v pojasnilo.

Zahtevajte po vsah gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Socialni pregled.

Državni proračun in tobačno delavstvo.

(Konec.)

Med posameznimi številkami proračuna so se nekatere, ki morajo zanimati delavstvo. Končno sodbo o njih se bo pač šele tedaj lahko izreklo, kadar pride proračunska razprava. Pred božičnimi počitnicami seveda še ni govora o tem, kajti zbornica je izgubila doslej toliko časa, da mora biti vlada vesela, če dobi do novega leta proračunski provizorij, pred katerim pa mora biti rešena še avstro-ogrška nagodba.

Vzrok, zakaj so se te reči zavlekle, je iskati pri vladi in pri njenih strankah. Ministrstvo je prebilo krizo, ker so hotele nekatere stranke, med njimi češki agrarci in krščanski socialci priti do ministrskih portfeljev in ker je moral ministrski predsednik Beck gledati, da dobi večino za svojo nagodbo z Ogrsko.

Proračunsko razpravo žele socialni demokratje, ker je to glavna priložnost, da se obračuna tudi z vlado in z sistemom. A brez ozira na to načelno stališče je ta razprava tudi važna, ker se dobi šele tedaj lahko natančnejšega pojasnila o raznih številkah.

Tako najdemo stavko za plače uradnikov, praktikantov, delovodij in slug zvišano za 366.034 kron. S to svoto se ima poravnati tekom leta izvedeno zvišanje dohodkov in ustanoviti nekatera nova službena mesta. Bistveno torej ta točka ne prinaša nič novega.

Za izpopolnitev zdravniške službe je proračunjeno 7000 kron. Nastaviti se ima pač nekoliko več zdravnikov. Prvo vprašanje, na katero pride odgovor šele pozneje, je: Kje? 7000 kron je svota, s katero se ne more napraviti kdove kaj: Dokler se ne ve natančno, kako bo porabljen ta denar, je končna sodba težavna. Ali ker so razmere pač povsod precej enake, ni upati, da postane potem položaj idealen.

Delavstvu mora biti ležeče na tem, da je zanj poskrbljeno tudi v slučaju bolezni. Prva zahteva v tem oziru je, da je dovolj zdravnikov na razpolago. Zdravstveni položaj med tobačnim delavstvom ni zelo ugoden. Vzroki so raznovrstni in umevni. Slabe plače, ki ne služijo državi prav nič na čast, silijo tobačne delavstvo v cenena stanovanja, kajti dragih ne more plačevati. Cenena stanovanja pa niso tako zdrava, kakor draga, že zaradi tega ne, ker so majhna in je v njih premalo zraka za prebivalce. Pa tudi zato ne, ker cenena stanovanja niso tako urejena, kakor draga, v katerih je za higienske, za zdravstvene potrebe vse drugače poskrbljeno.

S slabo plačo se pa delavec, odnosno delavka ne more tako hraniti, kakor bi bilo treba. V sedanjih časih zadostuje zaslužek komaj toliko, da se ogoljufa želodec s tem, da se ga napolni s kako malovredno hrano. Oslabljen telo se pa veliko težje upira raznim boleznim in dognano je, da na tisoče bolnih ljudi ne bi bilo nikdar obolelo, če bi bili imeli zadostno in zdravo hrano.

Pri tobačnem delavstvu je to važen moment, kajti delo s tobakom je samoočebno združeno z različnimi nevarnostmi za zdravje. Tudi če so prostori, v katerih se dela, higienski, trpe vendar organi dihanja, vrat, pljuča i. t. d. več, kakor v čistem zraku.

Važno je seveda v prvi vrsti, varovati zdrave delavce pred boleznijo. Najboljše sredstvo zato so visoke plače, ki dovoljujejo delavcu krepko hrano in zdravo stanovanje. Važno je pa tudi, da dobi delavec, kadar je bolan, zadostno pomoč.

Majhen napredek v tem oziru se opazi v proračunu. Za bolniške stroške in premije ob nezgodah je svota povišana za 90.000 kron. V tej postavki je obsežen tudi 10.000 kron več kakor lani za jetične delavce in delavke; namesto 20.000 je sedaj proračunano 30.000 kron v ta namen. Malo izboljšanje je to vsekakor; da bi zadostovalo, se pa ne more reči. Jetika razsaja hudo med tobačnim delavstvom in v največji meri je za to odgovorno podjetje. Mnogo teh bolnikov bi se pa lahko rešilo, če bi pravočasno prišli v primerna zdravilišča, kjer dober zrak in počitek, združen s primerno hrano, ubije kali bolezni in več pomaga, kakor vse medicine.

Kar stori podjetje za svoje bolne delavce, se navadno prikazuje za veliko milost in zaslugo erarja. Treba je poudariti, da je to popolnoma neopravičeno, kajti država ne da v ta namen nobenega vinarja, ki ga ne bi bilo delavstvo s svojim delom prislužilo.

Vse izboljšanje, ki ga opažamo v tem proračunu, je torej le toliko, kolikor je kaplja v morje. Da bi bil proračun socialno opravičen, bi se moralo od dobička najprvo pokriti vse potrebščine, kateremu prištevamo tudi sodelujoče uradništvo. Vse potrebščine, to se pravi, ne le tako plačo, da bi delavstvo imelo svoj vsakdanji kruh, ampak da bi lahko uživalo tudi nekoliko lepote tega sveta, da bi imelo tudi dovolj počitka — ne le čez noč, ampak tudi za daljšo dobo vsako leto — in da bi bilo za njegovo zdravje tako poskrbljeno, kakor je le mogoče z znanstvenimi pridobitvami našega časa.

Če se pogleda proračun v celosti, se mora reči, da smo še daleč od tega cilja in treba bo mnogo, mnogo bojev, preden doseže tobačno delavstvo tak položaj, kakršen mu gre z ozirom na ogromno vrednost, ki jo ustvarja. Proračun je torej poučen v dvojni smeri: S svojimi priboljški pokazuje, da organizirano delavstvo lahko doseže pridobitve; s tem, česar ne daje, pa pokazuje, da ne dobi delavstvo nikdar več, kakor toliko, kolikor si lahko pridobi s svojo močjo. Kdor skuša ovirati ali cepiti organizacijo delavstva, mu jemlje tisto moč, brez katere si ne more priboriti ničesar. — Kadar bo vse tobačno delavstvo to izpoznalo in se enotno organiziralo od prvega do zadnjega, si bo tudi priborilo, kar mu gre.

**Vsak čitatelj našega lista dobi na zahtevanje nemški koledar 1908 in veliki cenik, ki obsega 5000 podob, ure, zlatnine in srebrnine od znane solidne tvrdke Maks Böhn-
nel, Dunaj IV., Margaretenstrasse 27 zastonj in poštne prosto. Dopisnica z natančnim naslovom zadostuje.**

Izkaz prostovoljnih darov.

Kot strankin davek so prispevali organizirani peki po sodrugu Piskurju 3 K 90 vin.
Za tiskovni sklad so prispevali organizirani peki 3 K 20 vin. Drugim organizacijam v posnemanje!

Hura, sneži!

Tako kriče otroci in se veselo. Toda če naznanja prvi sneg veselje, napoveduje obenem tudi žalost. Zima je čas katarja in z njim združenih mučnih boleznih in je malokdo zdrav. Tu je treba prav pridno rabiti Fayeve prave Sodener mineralne pastile. Te varujejo sluznice pred nevarnim prehlajenjem, odstranijo kašelj, hripavost in nahod ter uplívajo ugodno na želodec. — Fayeve prave Sodener mineralne pastile, ki se kupijo za K 1-25 v vseh lehnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami, bi moral vsak človek imeti.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

**W. Th. Guntzert, Dunaj IV,
Grosse Neugasse 27.**

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu «Rdečega Prapora» v Ljubljani, v založbi časopisa «Naprej!» v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana 21 10—10

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman «**POD SPOVEDNIM PEČATOM**» je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Čitajte in razširjajte brošure:

„Socializem“.

Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vin.

Zakaj smo socialisti?

Cena 14 vin.

Te brošure se dobe pri upravi «Rdečega Prapora» v Ljubljani, pri upravi časopisa «Naprej!» v Idriji in po vseh knjigarnah.

Budilka s svetečo
12—7 itevilščino.

Z enim zvoncem navadna	K 2-40
Z dvema zvoncema	„ 3-—
S svetečo številščino	„ 3-20
Znamka J. Prima	„ 4-—
Budilka za železničarje	„ 5-—
Budilka z bronastimi zvončki in bitjem	„ 6-—
Budilka z godbo	„ 10-—

Tri leta pisмено jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne.
Pošilja proti povzetju
Zahtevajte moj cenovnik s 5000 podobami zastonj in poštne prosto.

Maks Böhnel Dunaj IV.
Margarethenstr. 27.

Sprejemem tako

mizarske pomočnike

v stalno delo.

Josip Lampret,

mizarska delavnica s stroji v Šoštanju pri Celju.

• **KAVARNA**

„Unione“

preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Thierryev balzam

Edino pravi

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52—42

Thierryev centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razposilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj slovači.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogoški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Razprodaja.

4 pare čevljev za 6 kron.

po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratak čas po sramotno nizki ceni, 1 par moških in 1 par ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, nadalje 1 par moških in 1 par ženskih modnih čevljev, vsi 4 pari elegantni, močni za zimo. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo 6 kron. Razposilja se po povzetju. Zamena dovoljena. Ako blago ne ugaja, se denar vrne.

D. Kessler, Krakov 63/8.

Ne kupite nobene ure

dokler niste videli mojega velikega cenovnika.

3 leta pisмено jamstvo, za blago, ki ne ugaja se denar vrne.

Pošilja proti povzetju.

Zaloga ur in zlatnine

**Maks Böhnel, Dunaj VI,
Margaretenstrasse 27.**

sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec.

Zahtevajte zastonj in poštne prosto veliki cenovnik s podobami. 12—7

Dobite:	
Nikolasto Roskopf ura	K 3-—
Srebrna Roskopf ura	„ 6-—
Z dvojnimi pladčem	„ 8-—
S trojnimi srebrnim	„ 10-—
Plouke jeklene ure	„ 7-—
Roskopf za železničarje	„ 7-—
Prave „Omega“	„ 17-—
Srebr. oklejne veržice	„ 2-—
14 kar. zlate ure	„ 19-—
14 „ „ veržice	„ 20-—
14 kar. zlate prstane	K 4-—
Stenske ure	„ 7-—
Z bitjem na bron. zvonce	„ 10-—
Z godbo	„ 12-—
Ure s kukavico	„ 5-—
Kuhinj. ure, gredo 8 dni	„ 6-—
Budilke, 1 zvonec	„ 2-40
Z dvema zvoncema	„ 3-—
S svetečo številščino	„ 3-20
Budilka z bitjem na bronasti zvonec	„ 6-—

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spostovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, prisnano izobno pivo v sodnih in steklenicah. Stevilka telefona 210.